

Polisi Anghenion Gofal Iechyd

Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 30 2017

Dyddiad adolygu:

Ysgol Gyfun Rhydywaun, Lawrence Ave., Penywaun, Hirwaun, R.C.T. CF44 9ES

Rhif ffôn yr ysgol: 01443 813500

Cyfeiriad e-bost yr ysgol: ysgolrhydywaun@rhydywaun.org

Cyfeiriad gwefan ar gyfer y polisi hwn: www.rhydywaun.org

Enw'r person sy'n gyfrifol am gynnal y polisi hwn: Miss Lisa Williams

1. Egwyddorion allweddol

Rhaid i gorff llywodraethu yr ysgol sicrhau bod cynlluniau, trefniadau a gweithdrefnau i gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd ar waith ac y cânt eu gweithredu'n briodol ac yn effeithiol. Mae Ysgol Gyfun Rhydywaun yn ymrwymo i'r egwyddorion allweddol isod:

- Dylai dysgwyr ag anghenion gofal iechyd gael eu cefnogi'n briodol fel eu bod yn cael mynediad llawn at addysg, gan gynnwys teithiau ac addysg gorfforol.
- Rhaid i gyrff llywodraethu sicrhau bod trefniadau ar waith i gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd.
- Dylai gyrff llywodraethu sicrhau bod staff y lleoliad addysg yn ymgynghori â'r gweithwyr proffesiynol perthnasol, dysgwyr a rhieni i sicrhau bod anghenion y dysgwr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu deall yn iawn a'u cefnogi'n effeithiol.

2. Gofynion cyfreithiol yr ysgol

O fewn y cyd-destun addysgol, caiff amryw ddyletswyddau eu gosod ar ysgolion ac awdurdodau lleol sy'n berthnasol i ddiogelu a lles dysgwyr. Amlinellir y prif ddarpariaethau isod. Nid yw'r amlinelliad hwn yn rhestr gynhwysfawr nac yn ddisgrifiad o'r cyfreithiau eu hunain.

- Wrth gyflawni eu swyddogaethau sy'n ymwneud â rhedeg yr ysgol, rhaid i gyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir (gan gynnwys ysgolion meithrin a gynhelir) hyrwyddo lles dysgwyr yn yr ysgol (Adran 21(5) Deddf Addysg 2002). Mae'r ddyletswydd hon yn berthnasol i bob dysgwr, gan gynnwys y rhai sydd ag anghenion gofal iechyd.
- Rhaid i gyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir (gan gynnwys ysgolion meithrin a gynhelir) wneud trefniadau i sicrhau bod eu swyddogaethau sy'n ymwneud â rhedeg yr ysgol yn cael eu harfer gyda golwg ar ddiogelu a hyrwyddo lles plant (h.y. y rhai o dan 18 oed) sy'n ddysgwyr yn yr ysgol (gweler adran 175(2) Deddf Addysg 2002).
- Mae gyrff llywodraethu hefyd yn ddarostyngedig i ddyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Mae Adran 175 Deddf Addysg 2002 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu i wneud trefniadau i sicrhau bod eu swyddogaethau'n cael eu harfer gyda golwg ar ddiogelu a hyrwyddo lles plant yn yr ysgol neu le dysgu arall. Mae hyn yn cynnwys cefnogi plant gydag anghenion gofal iechyd.

Wrth gyflawni'r dyletswyddau o dan adran 175 o Ddeddf Addysg 2002, **rhaid** i awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu roi sylw i ganllawiau a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru o dan yr adran hon.

Mae adran 21(5) Deddf Addysg 2002 yn gosod dyletswydd ar gyrff llywodraethu i hyrwyddo lles dysgwyr yn yr ysgol i'r graddau sy'n gysylltiedig â'r materion a grybwyllir yn adran 25(2) Deddf Plant 2004, sy'n cynnwys iechyd corfforol a meddyliol a lles emosiynol, addysg, hyfforddiant a hamdden, a lles cymdeithasol.

Mae gan bob dysgwr sydd ag anghenion gofal iechyd hawl i addysg llawn. Yn ogystal â'r dyletswyddau a nodir uchod (Deddf Addysg 2002), mae'n rhaid hefyd ystyried a gaiff y dysgwr ei ddiffinio'n anabl o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Rhaid i gyrff llywodraethu

gydymffurfio â dyletswyddau'r Ddeddf hon, gan gynnwys y rhai o fewn cyd-destun addysg. Er enghraifft, mae'n rhaid gwneud addasiadau rhesymol ar gyfer dysgwyr anabl a rhaid peidio â gwahaniaethu yn erbyn dysgwyr anabl wrth wneud trefniadau derbyn. Wrth ddrafftio'r canllawiau statudol a'r cyngor hwn, mae Gweinidogion Cymru wedi rhoi sylw i CCUHP (Hawliau Plant – Confensiwn Cenhedloedd Unedig)

3. Rolau a chyfrifoldebau

3a). Ysgol

- corff llywodraethu

Dylai'r corff llywodraethu oruchwylio datblygiad a gweithredu'r trefniadau, a ddylai gynnwys:

- cydymffurfio â dyletswyddau statudol perthnasol, gan gynnwys y rhai o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (e.e. y ddyletswydd i wneud addasiadau rhesymol mewn perthynas â dysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd os ydynt yn anabl, fel yr amlinellir uchod)
- bod â dyletswydd statudol i hyrwyddo lles dysgwyr. Dylai ysgolion ystyried sut y gallant gwrdd â'r anghenion hyn, gan gynnwys darparu mynediad i ddysgwyr at wybodaeth a deunydd, sy'n anelu at hyrwyddo lles ysbrydol a moesol ac iechyd corfforol a meddyliol (Erthygl 17 CCUHP)
- ystyried sut y gallant gefnogi dysgwyr i ddatblygu'r sgiliau, gwybodaeth a gwydnwch emosiynol sy'n ofynnol i sicrhau eu hawliau, a hawliau pobl eraill
- sicrhau bod rolau a chyfrifoldebau pawb sy'n cymryd rhan yn y trefniadau i gefnogi anghenion gofal iechyd dysgwyr yn glir ac yn ddealladwy i bawb sy'n gysylltiedig, gan gynnwys unrhyw ddirprwyo priodol o gyfrifoldebau neu dasgau i bennaeth, aelod o staff neu weithiwr proffesiynol fel y bo'n briodol
- gweithio ar y cyd â rhieni a gweithwyr proffesiynol eraill i ddatblygu trefniadau gofal iechyd i gwrdd â lles pennaf y dysgwr
- datblygu a gweithredu trefniadau effeithiol i gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd. Dylai hyn gynnwys polisi ar anghenion gofal iechyd a lle bo'n briodol, CIU ar gyfer dysgwyr penodol
- sicrhau bod trefniadau ar waith ar gyfer datblygu, monitro ac adolygu'r trefniadau gofal iechyd
- sicrhau bod y trefniadau yn unol â pholisïau a gweithdrefnau perthnasol eraill, megis iechyd a diogelwch, cymorth cyntaf, asesiadau risg, Deddf Diogelu Data 1998, mesurau diogelu a gweithdrefnau argyfwng
- sicrhau bod systemau cadarn diogelu yn bodoli ar gyfer delio ag argyfyngau iechyd a digwyddiadau critigol, ar gyfer gweithgareddau ar ac oddi ar y safle, gan gynnwys mynediad i feddyginiaeth argyfwng fel anadlwyr neu ben adrenalín
- sicrhau bod staff sydd â chyfrifoldeb ar gyfer cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu hyfforddi'n briodol
- sicrhau bod yswiriant priodol yn ei le, y cydymffurfir ag unrhyw amodau a bod staff yn glir ynghylch beth mae hyn yn ei olygu iddynt wrth gefnogi dysgwyr
- cael polisi atal heintiau sy'n adlewyrchu'n llawn y gweithdrefnau a nodir yn y canllawiau cyfredol.

- Pennaeth yr Ysgol

Dylai'r pennaeth sicrhau bod trefniadau i ddiwallu anghenion gofal iechyd ei dysgwyr yn cael eu datblygu'n ddigonol a'u gweithredu'n effeithiol. Gall hyn gynnwys:

- gweithio gyda'r corff llywodraethol i sicrhau cydymffurfiaeth â dyletswyddau statudol perthnasol wrth gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd, gan gynnwys dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
- sicrhau bod y trefniadau sydd ar waith i ddiwallu anghenion gofal iechyd dysgwr wedi'u deall yn llawn gan bawb sy'n rhan ohonynt ac y gweithredir arnynt, ac y caiff camau gweithredu o'r fath eu cynnal. Mewn lleoliadau addysg mwy o faint gallai fod yn fwy ymarferol i ddirprwyo'r gwaith o reoli anghenion gofal iechyd dysgwr i aelod arall o staff. Dylai'r pennaeth oruchwylio'r trefniant hwn yn uniongyrchol fel rhan o'r trefniadau adrodd a goruchwylio rheolaidd
- sicrhau bod y cymorth a roddir ar waith yn canolbwyntio ar ac yn diwallu anghenion y dysgwr unigol, a elwir hefyd yn gynllunio sy'n canolbwyntio ar unigolion
- ymestyn ymwybyddiaeth o anghenion gofal iechyd ar draws y lleoliad addysg yn unol â hawl y dysgwr i breifatrwydd. Gall hyn gynnwys staff cymorth, staff arlwyo a staff cyflenwi, llywodraethwyr, rhieni a dysgwyr eraill
- penodi aelod penodol o staff sy'n gyfrifol am ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd, cysylltu â rhieni, dysgwyr, y gwasanaeth dysgu gartref, yr awdurdod lleol, y gweithiwr allweddol ac eraill sy'n ymwneud â gofal y dysgwr
- sicrhau bod nifer digonol o staff hyfforddedig ar gael i weithredu'r trefniadau a nodir yn yr holl CIU, gan gynnwys cynlluniau wrth gefn ar gyfer sefyllfaoedd brys ac absenoldeb staff
- Cyfrifoldeb cyffredinol am ddatblygu CIU
- sicrhau bod gan ddysgwyr amgylchedd briodol ac urddasol i gyflawni eu hanghenion gofal iechyd, e.e. toiledau preifat ar gyfer cathetreiddio
- gwirio gyda'r awdurdod lleol a yw gweithgareddau penodol ar gyfer cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu cynnwys yn briodol gan yswiriant a gwneud staff yn ymwybodol o unrhyw gyfyngiadau ar y gweithgareddau a gwmpesir
- sicrhau bod pob dysgwr ag anghenion gofal iechyd yn cael eu cysylltu'n briodol â gwasanaeth cyngor iechyd y lleoliad addysg
- sicrhau pan bo dysgwr ar leoliad profiad gwaith neu debyg, bod cymorth gofal iechyd priodol wedi cael ei gytuno a'i roi ar waith
- darparu adroddiadau blynyddol i'r corff llywodraethu ar effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith i ddiwallu anghenion gofal iechyd dysgwyr
- sicrhau na chaiff unrhyw ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd eu heithrio o weithgareddau y byddent fel arfer â'r hawl i gymryd rhan ynddynt heb reswm yn seiliedig ar dystiolaeth glir
- hysbysu'r awdurdod lleol pan fydd dysgwr yn debygol o fod i ffwrdd o'r lleoliad addysg am gyfnod sylweddol, e.e. tair wythnos (boed mewn un cam neu yn ystod y flwyddyn academaidd gyfan) oherwydd eu hanghenion gofal iechyd. Yn y pen draw, mae'r hyn sy'n gwneud cyfnod o absenoldeb yn 'sylweddol' yn y cyd-destun hwn yn dibynnu ar yr amgylchiadau ac a yw'r lleoliad yn gallu darparu addysg sy'n addas ar gyfer y dysgwr. Gall cyfnodau byrrach o absenoldeb fod yn sylweddol gan ddibynnu ar yr amgylchiadau

- bod yn ystyriol o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Dylai lleoliadau addysg fod yn gwbl ymwybodol o'r dull hwn a sicrhau bod cymorth i ddysgwyr yn cael ei ddarparu gan ddefnyddio dull cyfannol.

- athrawon, staff cymorth ac aelodau staff eraill (e.e. staff arlwyo neu staff derbynfa) gan gynnwys aelodau staff dynodedig sy'n cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd; a swyddogion cymorth cyntaf yr ysgol a gweithwyr proffesiynol eraill sy'n cefnogi dysgwyr.

Gellir gofyn i unrhyw aelod staff o fewn yr ysgol i ddarparu cymorth i ddysgwyr ag anghenion gofal iechyd, gan gynnwys cynorthwyo neu oruchwylio weinyddu meddyginiaethau. Mae'r rôl hon yn hollol wirfoddol. Rhaid i aelodau staff dderbyn hyfforddiant ddigonol ac addas a chyrraedd y lefel angenrheidiol o gymhwysedd cyn iddynt gymryd y cyfrifoldeb. Ni ellir gofyn i unrhyw aelod o staff weinyddu neu oruchwylio meddyginiaeth oni bai ei fod yn rhan o'u cytundeb, telerau ac amodau neu gynllun swydd a gytunwyd ar y cyd.

Yn ychwanegol at yr hyfforddiant a ddarperir i staff sydd wedi gwirfoddoli neu sydd wedi'u contractio i gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd, dylai'r lleoliad addysg sicrhau bod staff yn:

- deall polisïau a threfniadau anghenion gofal iechyd y lleoliad addysg yn llawn
- ymwybodol o ba ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd mwy difrifol neu gronig, a, lle bo'n briodol, eu bod yn gyfarwydd â CIU y dysgwyr hyn. Mae hyn yn cynnwys gwybod sut i gysylltu â rhieni a beth yw'r sbardunau ar gyfer cysylltu â nhw, megis pan fydd y dysgwr yn sâl, yn gwrthod cymryd meddyginiaeth neu'n gwrthod rhai gweithgareddau oherwydd eu gofynion gofal iechyd
- yn ymwybodol o arwyddion, symptomau a sbardunau cyflyrau meddygol cyffredin sy'n bygwth bywyd ac yn gwybod beth i'w wneud mewn argyfwng. Mae hyn yn cynnwys gwybod pwy yw'r bobl cymorth cyntaf a gofyn am eu cymorth os bydd argyfwng meddygol
- deall gweithdrefnau argyfwng y lleoliad addysg yn llawn a bod yn barod i weithredu mewn argyfwng
- gofyn a gwrando ar farn dysgwyr a'u rhieni, y dylid eu cymryd i ystyriaeth wrth roi cymorth ar waith
- sicrhau bod dysgwyr (neu eu ffrindiau) yn gwybod wrth bwy i ddweud os ydynt yn teimlo'n sâl, angen cefnogaeth neu newidiadau i'w cymorth
- gwrando ar bryderon dysgwyr os ydynt yn teimlo'n sâl ar unrhyw adeg ac ystyried yr angen am gymorth meddygol (yn enwedig yn achos adrodd anawsterau anadlu)
- sicrhau na chaiff dysgwyr ag anghenion gofal iechyd eu heithrio o weithgareddau y maent yn dymuno cymryd rhan ynddynt heb reswm sy'n seiliedig ar dystiolaeth glir, gan gynnwys unrhyw deithiau/ymweliadau allanol. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod gan ddysgwyr fynediad at eu meddyginiaeth a bod aelod o staff sydd wedi'i hyfforddi'n briodol yn bresennol i gynorthwyo lle bo angen
- ymwybodol o faterion bwlio a lles emosiynol o ran dysgwyr ag anghenion gofal iechyd, a'u bod yn barod i ymyrryd yn unol â pholisïau'r lleoliad addysg
- yn ymwybodol y gall anghenion gofal iechyd effeithio ar allu dysgwr i ddysgu a rhoi cymorth ychwanegol pan fo angen

- cefnogi dysgwyr sydd wedi bod yn absennol a'u cynorthwyo gyda dal i fyny ar waith a gollwyd – gall hyn gynnwys gweithio gyda rhieni a gwasanaethau arbenigol
- rhoi gwybod i rieni sut mae'r angen gofal iechyd yn effeithio ar y dysgwr yn y lleoliad addysg. Gall hyn gynnwys rhoi gwybod am unrhyw ddirywiad, pryderon neu newidiadau i arferion dysgwr neu staff.

3b). Rhieni/gofalwyr a

3c). Dysgwyr

Mae'n hanfodol bod dysgwyr a rhieni yn cymryd rhan weithredol yn y gwaith o gynllunio cymorth a rheoli anghenion gofal iechyd. Dylai diwallu anghenion yr unigolyn fod yng nghanol y broses o wneud penderfyniadau a phrosesau. Mae CCUHP yn datgan y dylai dysgwyr gael mynediad at wybodaeth briodol hanfodol ar gyfer eu hiechyd a'u datblygiad a chael cyfleoedd i gymryd rhan mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu hiechyd.

Dylai dysgwyr a rhieni:

- dderbyn diweddariadau ynglŷn â materion/newidiadau gofal iechyd sy'n digwydd o fewn y lleoliad addysg
- cymryd rhan mewn creu, datblygu ac adolygu CIU (os oes un). Gall y rhiant a'r dysgwr fod yn y sefyllfa orau i ddarparu gwybodaeth am sut mae eu hanghenion gofal iechyd yn effeithio arnynt. Dylid eu cynnwys yn llawn mewn trafodaethau ynghylch sut caiff anghenion gofal iechyd y dysgwr eu diwallu yn y lleoliad addysg, a dylent gyfrannu at y gwaith o ddatblygu, a chydymffurfio â'u CIU
- darparu'r lleoliad addysg â gwybodaeth ddigonol a chyfredol am anghenion gofal iechyd, gan gynnwys unrhyw ganllawiau ynglŷn â rhoi meddyginiaeth a/neu driniaeth gan weithwyr gofal iechyd proffesiynol. Lle bo'n briodol, dylai dysgwyr gael eu hannog a'u galluogi i reoli eu hanghenion gofal iechyd eu hunain
- rhoi gwybod i'r lleoliad addysg am unrhyw newidiadau megis y math o feddyginiaeth, dos neu ddull o weinyddu
- darparu meddyginiaethau perthnasol a chyfredol, wedi'u labelu'n gywir, gyda dos a chyfarwyddiadau gweinyddu ysgrifenedig
- sicrhau bod modd cysylltu ag oedolyn a enwebwyd bob amser a bod pob ffurflen angenrheidiol wedi ei chwblhau a'i llofnodi
- rhoi gwybod i'r lleoliad addysg os oes gan eu plentyn neu os ydynt wedi cael clefyd neu gyflwr heintus tra'n bresennol.

Rhaid i rhieni -

- sicrhau bod yr ysgol yn ymwybodol o anghenion gofal iechyd y plentyn neu unrhyw newidiadau; ffonio'r ysgol a threfnu cyfarfod gyda'r Pennaeth Cynnydd a Lles
- darparu meddyginiaeth neu ofynion eraill;
- darparu gwybodaeth cysylltu mewn argyfwng;
- cyfrannu at ddrafftio a chytuno ar gynllun gofal iechyd unigol (CGIU) lle bo angen;
- cymryd rhan mewn trafodaethau, gan gynnwys trafodaethau ynghylch rhannu gwybodaeth/cyfrinachedd.

Rhaid i ddysgwr -

- rhoi gwybod i riant/gofalwr neu aelod(au) staff os yw'n teimlo'n sâl;
- rhoi gwybod i aelod staff perthnasol am unrhyw feddyginiaeth neu anghenion gofal iechyd,

neu newidiadau;

- cyfrannu at ddrafftio a chytuno ar gynllun gofal iechyd unigol (CGIU) lle bo hynny'n briodol;
- bod yn ofalus wrth gario meddyginiaethau i'r ysgol ac oddi yno, a pheidio â'u rhannu gydag eraill;
- cymryd rhan mewn trafodaethau ynghylch rhannu/cyfrinachedd gwybodaeth bersonol.

3ch). Awdurdod lleol - bydd yr ysgol yn cyfathrebu gyda ac yn cydweithio gyda'r AALI i sicrhau'r ddarpariaeth addysg priodol i ddysgwyr. Bydd hyn yn cynnwys nifer o adrannau gwahanol o fewn yr AALI e.e. Mynediad a Chynhwysiant, AAY, Seicoleg Addysg a Chefnogaeth Ymddygiad.

Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod darpariaeth addysg ar gael i ddysgwyr, a:

- rhaid iddynt wneud addasiadau rhesymol i sicrhau nad yw plant a phobl ifanc anabl o dan anfantais sylweddol o'u cymharu â'u cyfoedion. Mae'r ddyletswydd hon yn un sy'n golygu rhagweld. Er enghraifft, ni ddylai dysgwyr fod o dan anfantais wrth adael yr ysgol gynradd a dechrau'n yr ysgol uwchradd. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod rhaid i addasiadau gael eu cynllunio a'u rhoi ar waith o flaen llaw er mwyn atal unrhyw anfantais. Ni ddylai trafodaethau ynghylch y cyfrifoldeb am ddarpariaeth effeithio ar ddarparu gwasanaeth, gan y gallai oedi fod yn niweidiol i addysg a lles y dysgwr
- rhaid gwneud trefniadau i hybu cydweithio rhwng gwahanol gyrff neu bobl, gyda golwg ar wella, ymhlith pethau eraill, lles plant o ran eu hiechyd corfforol a meddyliol, eu haddysg, hyfforddiant a hamdden. Wrth wneud y trefniadau hyn, dylai awdurdodau lleol sicrhau bod trefniadau priodol ar waith ar gyfer rhannu data. Gallai hyn fod drwy weithio o fewn Protocolau Rhannu Gwybodaeth neu Gytundebau Datgelu Data Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (WASPI). Mae gan awdurdodau lleol a byrddau iechyd gydlynwyr WASPI sy'n gallu cefnogi darparwyr gwasanaeth i ddatblygu cytundebau priodol
- rhaid cynnig darpariaeth resymol o wasanaethau cwnsela i bobl ifanc 11–18 oed a dysgwyr ym Mlwyddyn 6 yr ysgol gynradd¹. O fewn ysgolion, dylai'r ddarpariaeth hon gyd-fynd â'r gwahanol ddulliau sydd eisoes ar waith i gefnogi anghenion iechyd, emosiynol a chymdeithasol dysgwyr
- dylent weithio gyda lleoliadau addysg i sicrhau bod dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn derbyn addysg addas. Pan na fyddai dysgwr o oedran ysgol gorfodol yn derbyn addysg addas am unrhyw gyfnod oherwydd eu hiechyd, mae gan yr awdurdod lleol ddyletswydd i wneud trefniadau i ddarparu addysg addas. Os yw dysgwr dros yr oedran ysgol gorfodol ond o dan 18 oed, gall yr awdurdod lleol wneud trefniadau o'r fath
- dylent ddarparu cefnogaeth, cyngor ac arweiniad, gan gynnwys cwrdd ag anghenion hyfforddi staff lleoliadau addysg, fel y gall cyrff llywodraethu sicrhau y caiff y gefnogaeth a nodir yn y cynllun iechyd unigol (CIU) ei darparu'n effeithiol.

3d). Gwasanaeth nyrsio iechyd ysgolion GIG Cymru, gweithwyr iechyd proffesiynol a gweithwyr proffesiynol eraill, sefydliadau trydydd sector a gwasanaethau arbenigol eraill

Bydd yr ysgol yn ymgysylltu â'r gwasanaethau hyn, lle bo hynny'n briodol, trwy gwasanaeth y nyrs ysgol Mrs Carole Macdonald a thrwy trefniadau a wneir gan y CADY Mr Gethin Smallwood. Gall hyn gynnwys gweithwyr iechyd proffesiynol e.e. therapyddion galwedigaethol, therapyddion lleferydd ac iaith a mwy yn ddibynol ar anghenion y dysgwr unigol. Mae gan leoliadau addysg fynediad at wasanaeth cyngor iechyd. Gall cwmpas a math y gefnogaeth y mae'r gwasanaeth yn ei gynnig gynnwys:

- cynnig cyngor ar ddatblygu CIU
- helpu i adnabod yr hyfforddiant sydd ei angen ar gyfer y lleoliad addysg i weithredu CIU yn llwyddiannus
- cefnogi staff i weithredu CIU dysgwr drwy gyngor a chyswllt â gweithwyr proffesiynol eraill mewn gofal iechyd, gofal cymdeithasol a thrydydd sector.

Gall cyngor a chymorth iechyd hefyd gael ei ddarparu gan weithwyr iechyd proffesiynol arbenigol megis meddygon teulu, paediatregwyr, therapyddion iaith a lleferydd, therapyddion galwedigaethol, ffisiotherapyddion, dietegwyr a nyrsys arbenigol diabetes. Yn ogystal, gall cyrff gwirfoddol y trydydd sector ddarparu cyngor a chefnogaeth. Gall ymgysylltu â gwasanaethau arbenigol yn rhagweithiol roi cymorth ymarferol wrth ysgrifennu a gweithredu CIU. Gallant hefyd ddarparu adnoddau hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth, gan gynnwys cysylltiadau fideo.

4. Creu amgylchedd hygrych

-Mynediad ffisegol i adeiladau'r ysgol

Rhoddir dyletswydd ar awdurdodau lleol i lunio strategaeth hygrychedd ysgrifenedig ar gyfer pob ysgol maent yn gyfrifol amdani o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Disgwylir i strategaeth o'r fath fynd i'r afael â:

'gwella amgylcheddau ffisegol ysgolion er mwyn cynyddu'r graddau y mae dysgwyr anabl yn gallu manteisio ar addysg a manteision, cyfleusterau neu wasanaethau a ddarperir neu a gynigir gan yr ysgolion'

Rhaid i'r strategaeth hon ymwneud â chyfnod rhagnodedig, rhaid ymgynghori arni, rhaid ei bod ar gael i'w harchwilio a'i hadolygu'n barhaus. Yn yr un modd, rhaid i ysgolion unigol gynnal cynllunio hygrychedd ac maent o dan ddyletswydd i baratoi cynllun hygrychedd yn dilyn yr un egwyddorion â'r strategaethau a baratowyd gan yr awdurdodau lleol.

- addasiadau rhesymol - gwasanaethau neu gymhorthion ategol;

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gosod dyletswydd ar sefydliadau dysgu i wneud 'addasiadau rhesymol' ar gyfer dysgwyr sy'n anabl yn ôl diffiniad y Ddeddf. Mewn perthynas â'r dysgwyr hyn, rhaid darparu cymhorthion neu wasanaethau ategol (gyda'r nifer priodol o staff hyfforddedig)

- teithiau dydd ac ymweliadau preswyl;

Mae'r corff llywodraethu'n sicrhau bod yr ysgol yn cefnogi'n weithredol bob dysgwr sydd ag anghenion gofal iechyd i gymryd rhan mewn teithiau ac ymweliadau. Rhaid i gyrrff

llywodraethu fod yn ymwybodol o'u dyletswyddau cyfreithiol i wneud addasiadau rhesymol i deithiau ac ymweliadau preswyl gan sicrhau cyfranogiad llawn gan yr holl ddysgwyr.

- rhyngweithiadau cymdeithasol e.e. clybiau a gweithgareddau cymdeithasol;

Mae cyfranogiad dysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd yn cael ei ystyried yn ddigonol mewn gweithgareddau cymdeithasol strwythuredig a distrwythur, fel yn ystod egwyl, clwb brecwast, cynrychiadau, clybiau ar ôl-orïau ac ymweliadau preswyl. Mae'r ysgol yn gwneud yr holl staff yn ymwybodol o'r rhwystrau cymdeithasol y gall dysgwyr ag anghenion gofal iechyd eu profi a sut y gall hyn arwain at fwlio ac allgáu cymdeithasol. Mae angen ymagwedd ragweithiol i gael gwared ar unrhyw rwystrau.

- ymarfer corff a gweithgarwch corfforol;

Mae'r ysgol yn deall yn llawn pa mor bwysig yw bod pob dysgwr yn cymryd rhan mewn gweithgareddau corfforol a dylai staff wneud addasiadau priodol i chwaraeon a gweithgareddau eraill i'w gwneud yn hygyrch i bob dysgwr, gan gynnwys clybiau ar ôl-orïau a chwaraeon tîm.

Mae staff yn gwbl ymwybodol o anghenion gofal iechyd y dysgwyr a sbardunau posibl. Maent yn gwybod sut i ymateb yn briodol ac yn brydlon os ydynt yn ymwybodol bod dysgwr yn teimlo'n sâl. Dylent ofyn am arweiniad bob amser wrth ystyried sut y gallai cymryd rhan mewn gweithgareddau chwaraeon neu weithgareddau eraill effeithio ar ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd. Dylid osgoi 'darpariaethau arbennig' ar wahân ar gyfer gweithgareddau penodol, gyda phwyslais yn lle hynny ar weithgareddau sydd wedi'u gwneud yn hygyrch i bawb. Lle nad yw hyn yn bosibl, dylid cael cyngor gan weithwyr iechyd ac addysg gorfforol proffesiynol a'r dysgwr. Mae staff hefyd yn deall y gall hi fod yn briodol i rai dysgwyr ag anghenion gofal iechyd gael meddyginiaeth neu fwyd gyda nhw yn ystod gweithgarwch corfforol; dylai dysgwyr o'r fath gael eu hannog i gymryd y feddyginiaeth neu fwyd pan fo'i angen.

- rheoli bwyd;

Mae'r ysgol yn rhoi ystyriaeth i anghenion diet dysgwyr, e.e. y rhai sydd â diabetes, clefyd seliag, alergeddau ac anoddefiadau.

Lle'n bosibl rydym yn darparu bwydlenni i rieni a dysgwyr o flaen llaw, gyda rhestrau cyflawn o gynhwysion a gwybodaeth maeth. Nodir glwten ac anoddefiadau neu alergenau eraill yn glir. Mae darparu'r wybodaeth yn helpu i hwyluso gweithio ar y cyd rhwng rhieni a thimau arlwygo. Mae hyn yn arbennig o bwysig pan fydd angen cyfrif carbohydrad.

Mae hefyd ystyriaeth i argaeledd byrbrydau. Mae opsiynau heb siwgr na glwten. Gan fod rhai cyflyrau angen lefel uchel o galorïau, mae modd dewis bwydydd a diodydd sy'n glwcos-gyfoethog. Mae'r bwyd a ddarperir ar gyfer teithiau yn adlewyrchu anghenion dietegol a thriniaeth y dysgwyr sy'n cymryd rhan. Mae bwyd a ddarperir ar gyfer byrbrydau mewn

lleoliadau ystafell ddosbarth hefyd gymryd anghenion dietegol a thriniaeth y dysgwyr hyn i ystyriaeth. Er bod polisiâu ysgol iach a 'dim melysion' yn cael eu cydnabod fel rhai pwysig, efallai y bydd angen i ddysgwyr sydd ag anghenion gofal iechyd gael eu heithrio o'r polisiâu hyn. Ni ddylai dysgwyr sydd angen bwyta neu yfed fel rhan o'u cyflwr gael eu gwahardd o'r ystafell ddosbarth na'u neilltuo.

- cynnal unrhyw asesiadau risg angenrheidiol.

Mae staff yn glir pryd mae angen asesiad risg a yn ymwybodol o'r systemau asesu risg sydd ar waith. Dylent ddechrau â rhagosodiad o gynnwys a dylai fod proses o geisio addasiadau neu weithgareddau amgen yn hytrach na darpariaeth ar wahân wedi'i gynnwys yn rhan ohonynt. Yn ogystal, mae dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i baratoi a gweithredu strategaethau a chynlluniau hygyrchedd. Mae'r strategaethau a chynlluniau hyn yn delio â materion sy'n ymwneud â chynyddu cyfranogiad gan ddysgwyr anabl.

5. Rhannu gwybodaeth

Mae'n rhaid i bob techneg rhannu gwybodaeth megis hysbysfwrdd staff a mewnrwyd ysgol gael eu cytuno gan y dysgwr a'r rhiant cyn cael ei ddefnyddio, er mwyn diogelu cyfrinachedd. Mae'r ysgol yn darparu llyfryn meddygol yn flynyddol yn cyfathrebu gwybodaeth mewn ffordd effeithiol a chyfrinachol ac mae'n cael ei cyfddyddio'n rheolaidd ar gyfer athrawon, athrawon cyflenwi a staff cymorth (gall hyn gynnwys aelodau staff eraill megis staff arlwyyo neu gontractwyr perthnasol)

Mae hysbysfwrdd yn yr ystafell staff hefyd i ddangos gwybodaeth am anghenion iechyd risg uchel, staff cymorth cyntaf, gweithdrefnau brys, ac ati.

- rhieni/gofalwyr a dysgwyr.

Dylai **rhieni a dysgwyr** fod yn bartneriaid gweithredol, ac er mwyn cyflawni hyn, mae'r ysgol yn gwneud rhieni'n gwbl ymwybodol o'r gofal a gaiff eu plant. Dylai rhieni a dysgwyr hefyd bod yn ymwybodol o'u hawliau a'u cyfrifoldebau nhw. Er mwyn helpu i gyflawni hyn, rydym yn:

- gwneud polisiâu anghenion gofal iechyd ar gael yn rhwydd ac yn hygyrch, ar-lein ac ar ffurf copi caled
- darparu copi o'r polisi rhannu gwybodaeth i'r dysgwr/rhieni. Dylai hwn nodi'r math o gyrff ac unigolion y gellir rhannu gwybodaeth feddygol y dysgwr â nhw
- gofyn i rieni lofnodi ffurflen ganiatâd sy'n rhoi manylion clir y cyrff, unigolion a dulliau a fydd yn gyfrwng rhannu gwybodaeth feddygol eu dysgwr. Gall rhannu gwybodaeth feddygol fod yn fater sensitif a dylai'r dysgwr fod yn rhan o unrhyw benderfyniadau. Dylai lleoliadau addysg gadw rhestr o ba wybodaeth sydd wedi cael ei rhannu â phwy a pham, i'r dysgwr/rhiant allu ei weld ar gais

- ystyried cynnwys dolen i'r polisiâu anghenion gofal iechyd mewn cyfathrebiadau perthnasol a anfonir at rieni, ac o fewn CIU y dysgwr
- cynnwys cynghorau myfyrwyr, 'ysgolion iach' a grwpiau eraill i ddysgwyr yn natblygiad trefniadau gofal iechyd y lleoliad, lle y bo'n briodol
- ystyried sut y gall grwpiau o ffrindiau a chyfoedion gynorthwyo dysgwyr, e.e. gellid dysgu'r sbardunau neu arwyddion problem dysgwr iddynt, gwybod beth i'w wneud mewn argyfwng a phwy i ofyn am gymorth. Dylai'r lleoliad addysg drafod gyda'r dysgwr a'r rhieni yn gyntaf a phenderfynu a ellir rhannu gwybodaeth.

6. Gweithdrefnau a chadw cofnodion ar gyfer rheoli anghenion gofal iechyd dysgwyr
Mae gan yr ysgol gweithdrefnau sy'n nodi rolau/cyfrifoldebau pob parti sy'n rhan o adnabod, rheoli a gweinyddu anghenion gofal iechyd. Mae'r dogfennau canlynol ar gael a/neu dan glo ym mhrif swyddfa'r ysgol. Nyrs yr ysgol, y CADY a phrif swyddogion Cymorth Cyntaf yr ysgol sy'n gyfrifol am y wybodaeth, meddyginiaeth a chofnodion gan gynnwys Cynlluniau Iechyd Unigol.

1. Manylion cyswllt y gwasanaethau brys
2. Cytundeb rhieni i'r lleoliad addysgol weinyddu meddyginiaeth
3. Cytundeb pennaeth y lleoliad addysgol i weinyddu meddyginiaeth
4. Cofnod o feddyginiaeth gaiff ei storio a'i gweinyddu i ddysgwr unigol
5. Cofnod o feddyginiaethau a weinyddwyd i bob dysgwr yn ôl dyddiad
6. Cais i ddysgwr weinyddu meddyginiaeth eu hunain
7. Cofnod hyfforddiant staff – gweinyddu meddyginiaethau
8. Adroddiad digwyddiad meddyginiaeth.

7. Storio, mynediad at a gweinyddu meddyginiaeth a dyfeisiau

Gofynnir i rhieni/gofalwyr ddarparu cyflenwadau priodol o feddyginiaeth ar gyfer y disgybl yn syth at Brif Swyddfa'r ysgol – at Mrs Alison Roberts.

Dylai'r rhain fod yn eu cynhwysydd gwreiddiol, wedi'u labelu ag enw'r dysgwr, enw'r feddyginiaeth, dos ac amledd, a'r dyddiad dod i ben. Bydd yr ysgol ond yn derbyn meddyginiaeth a dyfeisiadau ar bresgripsiwn sydd:

- â dyddiad addas
- â'u cynnwys wedi'i labelu'n gywir ac yn glir
- wedi'u labelu ag enw'r dysgwr
- wedi'u cyflenwi â chyfarwyddiadau ysgrifenedig ar gyfer gweinyddu, dos a storio
- yn eu cynhwysydd/pecynnu gwreiddiol fel a weinyddir gan fferylllydd (ac eithrio inswlin sydd ar gael yn gyffredinol drwy gyfrwng pin inswlin neu bwmp)

Mae meddyginiaeth a dyfeisiadau i'w storio yng nghwprdd meddygol y brif swyddfa. Bydd staff y swyddfa yn nodi unrhyw gweinyddu meddyginiaeth.

8. Gweithdrefnau argyfwng

Mae protocol argyfwng i'w dilyn. Mae copi ymhob ystafell. Mae cofnodion a manylion pwyntiau cyswllt mewn argyfwng i gyd ym Mhrif Swyddfa'r ysgol. Mae canllawiau clir i'w dilyn ar gyfer y disgyblion â Cynllun Gofal Iechyd Unigol.

Mae staff yn derbyn hyfforddiant a'r wybodaeth cyfredol am ddisgyblion.

9. Hyfforddiant

Mae holl staff yr ysgol yn derbyn gwybodaeth ac hyfforddiant priodol yn flynyddol. Staff yr awdurdod lleol/GIG sydd yn darparu'r hyfforddiant yn flynyddol neu yn ôl yr angen. Mae'r ysgol yn cofnodi'r rheini o staff sydd wedi derbyn hyfforddiant a pryd. Rydym hefyd yn sicrhau bod staff newydd a dros dro yn ymwybodol o anghenion gofal iechyd ac yn sicrhau bod gan bob aelod staff ymwybyddiaeth sylfaenol o gyflyrau meddygol cyffredin er mwyn gallu adnabod symptomau a deall sut i gael cymorth priodol.

10. Cymwysterau ac asesiadau

Gall cyrff dyfarnu wneud trefniadau arbennig ar gyfer dysgwyr ag anableddau ac anawsterau dysgu parhaol neu hirdymor neu anableddau a salwch dros dro, sy'n sefyll arholiadau cyhoeddus megis TGAU neu lefel A. Dylid cyflwyno cais am drefniadau arbennig gan ysgolion i'r cyrff dyfarnu cyn gynted â phosibl. Gwneir hyn drwy law Mr Gavin Higgins ym Mhrif Swyddfa'r ysgol.

Dylid seilio addasiadau neu amser ychwanegol ar gyfer dysgwyr sy'n dilyn y Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ar arfer ystafell ddosbarth arferol ar gyfer anghenion penodol. Disgwylir i athrawon ddefnyddio eu barn broffesiynol i gefnogi dysgwyr. Gwneir unrhyw addasiadau gan Mr Gethin Smallwood – CADY yr ysgol.

Pan fo angen sefyll arholiadau y tu allan i'r ysgol e.e. yn yr ysbyty neu gartref bydd yr ysgol yn cydweithio'n agos gyda'r athrawon cartref / ysbyty i hwyluso'r broses a sicrhau mynediad at arholiadau priodol.

11. Addysg heblaw yn yr ysgol (EOTAS)

Mae cyswllt agos rhwng athrawon cartref/ysbyty ac athrawon prif ffrwd yn sail i ddarparu rhaglen addysgol effeithiol ar gyfer y dysgwyr. Trwy Mr Gethin Smallwood (CADY) a Pennaeth Cynnydd a Lles y disgybl byddwn yn sicrhau cais ar gyfer addysg heblaw yn yr ysgol ac yn cyflwyno'r holl wybodaeth perthnasol i panel.

12. Cludiant i'r ysgol

Mae dyletswyddau statudol ar awdurdodau lleol, penaethiaid a chyrrff llywodraethu mewn perthynas â dysgwyr yn teithio i'r man lle y maent yn derbyn eu haddysg neu hyfforddiant. Er enghraifft, yn dibynnu ar yr amgylchiadau, efallai y bydd angen i awdurdodau lleol drefnu cludiant o'r cartref i'r ysgol ar gyfer dysgwyr, neu ddarparu hebryngwyr sydd wedi eu

hyfforddi'n briodol ar gyfer teithiau o'r fath i hwyluso presenoldeb dysgwr. Nodir gwybodaeth ac arweiniad ar hyn yn y ddogfen Canllawiau ar Ddarpariaethau Statudol Teithio gan Ddysgwyr a Chanllawiau Gweithredol (2014). Dylai rhieni gysylltu gyda'r Uned Trafnidiaeth yn y Sir am wybodaeth pellach.

13. Adolygu polisiau, trefniadau a gweithdrefnau

Fel ysgol, byddwn yn sicrhau bod yr holl bolisiau, trefniadau a gweithdrefnau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd yn ôl yr angen.

O ran y CIU – byddwn yn gwneud adolygiadau'n aml yn dibynnu ar y gofal iechyd – dylai hyn gynnwys yr holl randdeiliaid allweddol gan gynnwys, lle bo'n briodol, y dysgwr, rhieni, gweithwyr proffesiynol addysg ac iechyd a chyrrff perthnasol eraill.

14. Trefniadau yswiriant

Mae'r Corff Llywodraethwyr wedi sicrhau bod lefel briodol o yswiriant yn ei le i gwmpasu gweithgareddau'r lleoliad wrth gefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd. Dylai lefel yr yswiriant adlewyrchu'n briodol lefel y risg. Efallai y bydd angen trefnu yswiriant ychwanegol ar gyfer rhai gweithgareddau, e.e. gweithgareddau oddi ar y safle ar gyfer dysgwyr ag anghenion penodol. Cyfrifoldeb staff sy'n gweinyddu teithiau a gweithgareddau yw gwirio'r manylion yma gyda Pennaeth yr ysgol a sicrhau trefniadau EVOLVE ac yn y blaen gyda Mr Eilir Jones.

15. Gweithdrefn cwynion

Os na fydd y dysgwr neu'r rhiant yn fodlon gyda threfniadau gofal iechyd yr ysgol, mae ganddynt hawl i wneud cwyn. Cysylltwch â Mr Gavin Higgins ym Mhrif Swyddfa'r ysgol i gael copi o'r Polisi Cwyn – gavinhiggins@rhydywaun.org

16. Cynlluniau gofal iechyd unigol (CGIU)

Mae CIU yn nodi pa gymorth sydd ei angen gan ddysgwr. Nid oes angen iddynt fod yn hir nac yn gymhleth. Mae CIU yn hanfodol lle mae anghenion gofal iechyd yn gymhleth, yn anwadal, hirdymor neu lle mae risg uchel y bydd angen ymyriad brys. Fodd bynnag, nid yw pob dysgwr sydd ag anghenion gofal iechyd angen CIU a dylid cael proses ar waith i benderfynu pa ymyriadau sydd fwyaf priodol. Er mwyn trafod ymhellach a ffurfioli'r broses ar gyfer y disgybl, dylid cysylltu gyda'r Pennaeth Cynnydd a Lles Briodol neu Mr Gethin Smallwood (CADY) gethinsmallwood@rhydywaun.org

17. Arfer annerbyniol

Hysbysir holl staff yr ysgol ynghylch arfer annerbyniol. Bydd y Pennaeth yn delio'n uniongyrchol gyda staff nad sy'n cydweithio.

Nid yw'n arfer derbyniol i:

- atal dysgwyr rhag mynychu lleoliad addysg oherwydd eu hanghenion gofal iechyd, oni bai y byddai mynychu'r lleoliad yn debygol o achosi niwed i'r dysgwr neu eraill
- atal dysgwyr rhag cael mynediad at eu hanadlwyr neu feddyginiaeth eraill yn hawdd, na'u rhwystro rhag cymryd eu meddyginiaeth pan a lle bo angen
- cymryd yn ganiataol bod pob dysgwr â'r un cyflwr angen yr un driniaeth
- anwybyddu barn y dysgwr neu eu rhieni, neu anwybyddu tystiolaeth neu farn gofal
- iechyd (er y gall y safbwyntiau hyn gael ei ymholi a safbwyntiau ychwanegol eu ceisio
- yn brydlon)
- anfon dysgwyr ag anghenion gofal iechyd gartref yn aml neu eu hatal rhag aros ar
- gyfer gweithgareddau arferol, gan gynnwys cinio, oni bai fod hyn wedi ei bennu'n
- addas yn eu CIU
- anfon dysgwr sy'n mynd yn sâl neu sydd angen cymorth i ystafell feddygol neu brif
- swyddfa heb gwmni neu gyda rhywun sydd ddim yn gallu eu monitro yn iawn
- cosbi dysgwr am eu cofnod presenoldeb os bydd yr absenoldeb yn gysylltiedig â'u hanghenion gofal iechyd. Ni ddylid defnyddio 'absenoldeb awdurdodedig' gan
- gynnwys apwyntiadau gofal iechyd, amser teithio i'r ysbyty neu i apwyntiad nac amser adfer rhag triniaeth neu salwch i gosbi dysgwr mewn unrhyw ffordd. Mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i, gymryd rhan mewn gweithgareddau, teithiau neu wobrwyon lle mae cofnodion presenoldeb yn rhan o'r cymhelliant
- gwneud cais am addasiadau neu amser ychwanegol ar gyfer dysgwr yn hwyr. Dylid gwneud cais amdanynt mewn da bryd. Dylid hefyd rhoi ystyriaeth i addasiadau neu amser ychwanegol sydd ei angen mewn ffug arholiadau neu brofion eraill
- atal dysgwyr rhag yfed, bwyta neu gymryd seibiant toiled neu seibiant arall pryd bynnag sydd ei angen er mwyn rheoli eu hanghenion gofal iechyd yn effeithiol
- ei gwneud yn ofynnol i rieni, neu fel arall gwneud iddynt deimlo rheidrwydd arnynt, i fynychu'r lleoliad addysg, taith neu weithgaredd arall oddi ar y safle i roi meddyginiaeth neu ddarparu cymorth gofal iechyd i'r dysgwr, gan gynnwys materion mynd i'r toiled
- disgwyl neu achosi i riant roi'r gorau i'w gwaith neu ymrwymadau eraill oherwydd bod y lleoliad addysg yn methu â chefnogi anghenion gofal iechyd dysgwr
- gofyn i ddysgwr adael y dosbarth neu weithgaredd os oes angen iddynt weinyddu meddyginiaeth nad yw'n bersonol neu fwyta bwyd yn unol â'u hanghenion iechyd
- atal neu greu rhwystrau diangen i gyfranogiad dysgwr mewn unrhyw agwedd ar eu haddysg, gan gynnwys teithiau, e.e. drwy fynnu bod rhiant i fynd gyda'r dysgwr.